

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001350

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-04-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іванченко Ярослав Миколайович

2. Yaroslav Ivanchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 13-06-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8617

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.01.02

Тема дисертації:

1. Правозастосовча дискреція в умовах соціальної кризи: теоретико-правові аспекти
2. Law Enforcement Discretion in the Context of a Social Crisis: Theoretical and Legal Aspects

Реферат:

1. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню правозастосовчої дискреції в умовах соціальної кризи. У розділі 1 «Загальнотеоретичний аналіз впливу соціальних криз на правозастосовчу діяльність» досліджено теорію соціальної кризи у площині правозастосовчої діяльності; поняття, ознаки правозастосовчої дискреції та її роль у регулюванні соціальних процесів; детермінанти аналізу правозастосовчої дискреції в умовах соціальної кризи. Проаналізовано причини формування сучасних соціальних криз у світі. Виявлено чинники, які зумовлюють розгортання соціальної кризи в Україні. Констатовано, що поряд з іншими, одним з чинників, що впливає на динаміку соціальної кризи в Україні, є проблеми правозастосування взагалі та правозастосовчої дискреції зокрема. Одним з наслідків цього є зниження довіри до державно-правових інституцій, зростання правового нігілізму та інших форм

деформованої правосвідомості, що, у підсумку призводить до поглиблення кризових явищ. Зроблено висновок, що оскільки життя не є шаблонним, наявність правозастосовчого розсуду у державних органів та посадових осіб спрямована на врахування нестандартних ситуацій та певних особливостей типових соціальних відносин. Під час соціальних криз кількість таких правозастосовчих випадків зростає експоненціально, оскільки нові соціальні умови продукують і нові типи соціальних конфліктів. Тому під час соціальної кризи наявність інституту правозастосовчої дискреції може, у рівній мірі, як допомогти утвердженню принципу верховенства права, захисту прав і свобод людини і громадянина, так і остаточно зневірити особу у функціонуванні державних та правових інституцій. Розкрито різну роль правозастосування та правозастосовчої дискреції у правових системах романо-германського, англо-саксонського типу та систем конвергентного типу (у тому числі, пострадянського права). У розділі 2 «Правозастосовча дискреція в умовах воєнного стану в Україні» здійснено системний аналіз особливостей правозастосовчої дискреції в умовах воєнного стану у галузевому правознавстві; принципу правової визначеності та значення його дотримання для правозастосовчої дискреції в умовах воєнного стану; меж правозастосовчої дискреції в умовах воєнного стану в Україні. Проаналізовано особливості правозастосовчої дискреції у галузевому правознавстві. Частина 2 ст. 19 Конституції України пропонується викласти у такій редакції: «Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, а також з дотриманням загальних принципів права», оскільки підхід, що спостерігається у Конституції України наразі, здебільшого характеризує позитивіський підхід до права (що є пережитком пострадянської правової системи), без урахування його природно-правових засад. Акцентується увага на тому, що абсолютно недопустимою є міра дискреції, коли рішення приймається відповідними державними органами та посадовими особами виключно на основі свого права приймати таке рішення та власної правосвідомості, не приймаючи до уваги фактичні та нормативні підстави. У тому числі, наявність нормативно закріпленого правильно оформленого документа (пакету документів) має бути гарантією прийняття відповідного правозастосовчого рішення, без урахування сумнівів правозастосовчого органу. Робиться висновок, що універсальними чинниками, які встановлюють межі правозастосовчої дискреції мають визнаватися права і свободи людини, загальні принципи права та «дух права». Вони не залежать від виду правовідносин та конкретного правозастосовчого випадку, тому їх фіксація у загальних нормах щодо дискреційних повноважень відіграватиме роль запобіжника у разі надмірності правозастосовчого розсуду.

2. Thesis is devoted to a comprehensive study of law enforcement discretion in the context of a social crisis. Chapter 1, "General Theoretical Analysis of the Social Crises Impact on Law Enforcement Activities" examines the theory of social crisis in the plane of law enforcement activities; the concept, signs of law enforcement discretion and its role in regulating social processes; determinants of the law enforcement discretion analysis in the context of a social crisis. The reasons for the formation of modern social crises in the world are analyzed. The factors that determine the development of the social crisis in Ukraine are identified. It is stated that along with others, one of the factors influencing the dynamics of the social crisis in Ukraine is the problems of law enforcement in general and law enforcement discretion in particular. One of the consequences of this is a decrease in confidence in state-legal institutions, an increase in legal nihilism and other forms of deformed legal consciousness, which eventually leads to a deepening of crisis phenomena. It is concluded that since life is not a template, the presence of law enforcement discretion among state bodies and officials is aimed at taking into account non-standard situations and certain features of typical social relations. During social crises, the number of such enforcement cases increases exponentially, as new social conditions also produce new types of social conflicts. Therefore, during a social crisis, the existence of the institution of law enforcement discretion can equally help to establish the principle of the rule of law, the protection of human and civil rights and freedoms, and finally discourage a person in the functioning of state and legal institutions. The various roles of law enforcement and law enforcement discretion in Romano-Germanic, Anglo-Saxon legal systems and convergent systems (including post-Soviet law) are revealed. Chapter 2, "Law Enforcement Discretion Under Martial Law in Ukraine" provides a systematic analysis of the features of law enforcement discretion under martial law in the field of jurisprudence; the principle

of legal certainty and the significance of its compliance for law enforcement discretion under martial law; the boundaries of law enforcement discretion under martial law in Ukraine. The article analyzes the features of law enforcement discretion in branch law. Part 2 of art. 19 of the Constitution of Ukraine is proposed to set out in the following wording: "state authorities and local self-government bodies, their officials are obliged to act only on the basis, within the limits of their powers and in the manner provided for by the Constitution and laws of Ukraine, as well as in compliance with the general principles of law", since the approach observed in the Constitution of Ukraine now mainly characterizes the positivist approach to law (which is a relic of the post-Soviet legal system), without taking into account its natural legal foundations. It is emphasized that a measure of discretion is absolutely unacceptable when a decision is made by the relevant state bodies and officials solely on the basis of their right to make such a decision and their own legal consciousness, without taking into account the factual and normative grounds. In particular, the presence of a legally fixed correctly executed document (package of documents) should be a guarantee of making an appropriate law enforcement decision, without taking into account the doubts of the law enforcement body. It is concluded that human rights and freedoms, general principles of law and the "spirit of law" should be recognized as universal factors that set the boundaries of law enforcement discretion. They do not depend on the type of legal relationship and the specific law enforcement case, so their fixation in the general rules on discretionary powers will play the role of a safeguard in case of excessive law enforcement discretion.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:
- 1. Іванченко Я.М. Правозастосовча дискреція у площині теорії соціальної кризи. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2022. №1-2. С. 26-34. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2022.2.4>
- 2. Іванченко Я.М. Розширення меж правозастосовчої дискреції у період воєнного стану в Україні: за та проти. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2023. №1. С. 17-24. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2023.1.2.2>
- 3. Міхайліна Т., Іванченко Я. Проблеми правозастосовчої дискреції в адміністративному судочинстві. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №6. С. 34-36. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/5>
- 4. Іванченко Я. Принцип правової визначеності у площині правозастосовчої дискреції. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2024. №1. С. 38-44. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2024.1.5>
- Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:
- 5. Іванченко Я.М. Дискреційні повноваження та принцип правової визначеності: аспекти співвідношення. Осінні юридичні читання – 2022. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки. Випуск XXXII: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Осінні юридичні читання – 2022». (24 листопада 2022 р., м. Вінниця). – Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. С.59-64.

- 6. Іванченко Я.М. Правозастосовча дискреція в умовах соціальної кризи: ризики для стабільності правової системи. Future of science: innovations and perspectives: The 4th International scientific and practical conference (February 23-25, 2025). SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2025. С. 384-389.
- 7. Іванченко Я.М. Проблеми правозастосовчої дискреції у цивільному праві за наявності оціночних категорій. Science in the modern world: innovations and challenges: The 6th International scientific and practical conference (February 20-22, 2025). Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2025. С. 602-606.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: удосконалення нормативної основи реалізації правозастосовчої дискреції в умовах соціальної кризи

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U002369 0124U004605

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михайліна Тетяна Вікторівна

2. Tetiana Mikhailina

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1129-2470

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=rbjJP2YAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Міхневич Людмила Володимирівна

2. Liudmyla Mikhnevych

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4774-079X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=GYph-G0AAAAAJ>;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217823965>;
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/38870470>

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Белова Мирослава Володимирівна
2. Miroslava Bielova

Кваліфікація: д. ю. н., доцент, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2077-2342

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=7nKWcH4AAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваль Ірина Федорівна
2. Iryna Koval

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9348-3061

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=OiLpTqIAAAAAJ&hl=uk&oi=sra>;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216979706>;
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/ADB-8695-2022>; WoS: 3375170

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мартинюк Олексій Володимирович

2. Oleksii Martyniuk

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9160-3525

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?authuser=1&user=xaTVeJEAAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Гоцуляк Юрій Вікторович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Гоцуляк Юрій Вікторович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Солобут Ольга Сергіївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна